

СИЛАБУС навчальної дисципліни «Кратологія»

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Код і найменування спеціальності	С2 Політологія
Тип і назва освітньої програми	Освітньо-професійна програма «Політологія»
Курс, семестр	1 курс, 1-2 семестр
Обсяг і форма семестрового контролю з навчальної дисципліни	Кількість кредитів ЄКТС – 3, загальна кількість годин – 90, із яких: лекцій – 4 год., семінарських занять – 4 год. Форма семестрового контролю – екзамен.
Мова(и) викладання	Державна
Навчально-науковий інститут / факультет, кафедра	Факультет обліку та фінансів, кафедра політології, історії і філософії
Контактні дані розробника(ів)	<i>Викладач:</i> Макарець Світлана, кандидат історичних наук, доцент <i>Контакти:</i> каб. 458 (навчальний корпус № 4) <i>e-mail:</i> svitlana.makarets@pdau.edu.ua <i>Сторінка викладача:</i> https://www.pdau.edu.ua/people/makarec-svitlana-volodymyrivna

МІСЦЕ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ В ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ

Статус навчальної дисципліни	Обов'язкова
Передумови для вивчення навчальної дисципліни	Дисципліни, що включені до єдиного фахового вступного іспиту з політології та міжнародних відносин, і є базовими для вивчення дисципліни «Кратологія»: «Історія політичних вчень», «Загальна теорія політики», «Політичні інститути та процеси», «Світовий порядок та геополітика».
Компетентності	<i>Загальні:</i> ЗК04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК06. Вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми. ЗК 07. Вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми. <i>Спеціальні (фахові, предметні):</i> СК01. Усвідомлення природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації. СК03. Критичне осмислення проблем та принципів функціонування та закономірностей розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, гендерної політики, світової політики та політики окремих країн та регіонів. СК04. Здатність комплексно аналізувати владу та урядування, політичні системи, інститути та режими, політичні процеси та політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування. СК06. Здатність використовувати широкий спектр концептів і методів для інтерпретації та аналізу політики на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.

Програмні результати навчання	ПР04. Приймати ефективні рішення з питань політики, політичних наук і дотичних проблем, у тому числі у складних і непередбачуваних умовах; прогнозувати розвиток політичних процесів; визначати фактори, що впливають на них і на досягнення поставлених цілей; аналізувати і порівнювати альтернативи; оцінювати ризики та імовірні наслідки політичних рішень. ПР06. Критично осмислювати принципи здійснення влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, світової політики та політики окремих країн та регіонів. ПР07. Здійснювати управління складною діяльністю у сфері політики, політології та у ширших контекстах, розробляти плани і заходи з їх реалізації, забезпечувати якість освіти, оцінювати ефективність і результативність діяльності. ПР09. Надавати експертні й аналітичні консультації органам влади, політичним партіям, громадським організаціям.
РОЛЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК (SOFT SKILLS)	
ОК сприяє набуттю комплексу соціальних навичок (soft skills), важливих для сучасного фахівця: критичне мислення і аналіз, толерантність, уміння формувати власну думку, комунікативні та презентаційні навички.	
МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	
Сформувати у здобувачів вищої освіти системне розуміння природи, механізмів і форм здійснення політичної влади, здатність критично осмислювати теорії та практики владних відносин, аналізувати та прогнозувати політичні процеси, оцінювати легітимність, ефективність і наслідки політичних рішень, а також уміння застосовувати кратологічні підходи у науково-аналітичній та експертно-консультативній діяльності.	
ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	
Тема 1. Кратологія як наука про владу і міждисциплінарна галузь знань. Тема 2. Виникнення та розвиток наукових знань і вчень про владу в Україні та світі. Тема 3. Спеціальні та комплексні галузі кратології. Тема 4. Конструювання поняття влади. Типологічний аналіз влади. Тема 5. Держава та система державної влади. Організація і функціонування державної влади в Україні. Тема 6. Місцева влада: вітчизняний та міжнародний досвід. Інститут місцевого самоврядування у владній структурі держави. Тема 7. Політична еліта та політичне лідерство в науці кратології. Тема 8. Володарі та володарювання: оточення, діяльність, механізми і технології влади. Тема 9. Світова політика і світовий владний процес. Геополітика і міжнародна безпека.	
МЕТОДИ НАВЧАННЯ І ВИКЛАДАННЯ	
Словесні (лекція, розповідь, пояснення, бесіда); наочні (ілюстрування); практичні (робота з навчально-методичною, науковою літературою); методи формування пізнавальних інтересів (створення ситуації інтересу й новизни навчального матеріалу, метод використання життєвого досвіду); методи стимулювання і мотивації обов'язку і відповідальності до навчання (роз'яснення мети вивчення предмета, висування вимог, заохочення, вказування на недоліки, зауваження); інтерактивні методи (дискусії, метод мозкового штурму, проектування професійних ситуацій); мультимедійні методи (використання мультимедійних презентацій), методи контролю (усного, письмового) і самоконтролю (самоаналіз, самооцінювання) за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.	
ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	
Схема нарахування балів, шкала та критерії оцінювання результатів навчання	Наведені в Додатку до силабусу.
ПОЛІТИКА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ	
- щодо термінів виконання та перескладання	Виконання та перескладання здобувачами вищої освіти за всіма формами контролю здійснюється відповідно до вимог «Положення про організацію освітнього процесу в

	Полтавському державному аграрному університеті» (https://surl.li/zeokur) та «Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті» (https://surl.li/gcuagf). Усі завдання, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни, мають бути виконані у встановлений термін; роботи, які здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-30% від максимально визначеного для даного завдання балу)
- щодо академічної доброчесності	Здобувачі вищої освіти повинні дотримуватись «Кодексу академічної доброчесності Полтавського державного аграрного університету» (https://surl.li/prbbly). Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає: дотримання принципів, цінностей і правил академічної доброчесності в освітній та науковій діяльності; ставлення з повагою до усіх учасників освітньо-наукового процесу; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; самостійне виконання навчального завдання, крім випадків, коли його виконання передбачає участь декількох осіб або правилами виконання відповідних завдань дозволено отримання допомоги від інших осіб, використання допоміжних матеріалів та засобів, мережі Інтернет тощо (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації
- щодо використання інструментів штучного інтелекту	Використання інструментів штучного інтелекту під час вивчення дисципліни регламентується «Правилами використання систем штучного інтелекту в освітньому процесі Полтавського державного аграрного університету» (https://surl.li/ocytmi). Режим А (ШІ не використовується) застосовується під час опитування, тестування, виконання екзаменаційної роботи. Використання будь-яких систем штучного інтелекту під час зазначених форм контролю не допускається. Режим Б (ШІ використовується обмежено) застосовується під час виконання індивідуального завдання – контрольної роботи. Дозволяється використання систем штучного інтелекту для пошуку та систематизації інформації і джерел, перекладу іншомовних матеріалів, перевірки граматики та орфографії власного тексту, формування структури (плану) роботи. У разі використання систем штучного інтелекту в межах режиму Б здобувач вищої освіти зобов'язаний розкрити факт їх використання із зазначенням назви ШІ-системи та мети її застосування, критично перевірити отриману інформацію та достовірність використаних джерел. Здобувач несе відповідальність за зміст, достовірність і результати поданої роботи. Порушення встановленого режиму використання систем штучного інтелекту розглядається відповідно до вимог академічної доброчесності та нормативних документів Університету
- щодо відвідування занять	Відповідно до п. 7.9.11 «Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському державному аграрному

	університеті» (https://surl.li/klstih) відвідування здобувачами вищої освіти всіх видів навчальних занять є обов'язковим. Відмітка про відвідування заняття здобувачем вищої освіти здійснюється в електронному журналі обліку аудиторної навчальної роботи викладача
- щодо зарахування результатів неформальної / інформальної освіти	На здобувачів вищої освіти поширюється право на визнання результатів навчання, здобутих у неформальній / інформальній освіті. Набуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах (Prometheus, Coursera, ВУМ online, EdEra тощо). Особливості неформального / інформального навчання та процедури перезарахування їх як освітнього компонента або його частини регламентовані «Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету» (https://surl.li/hvovvq)
- щодо оскарження результатів оцінювання	Оскарження результатів оцінювання здійснюється відповідно до п. 5 «Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті» (https://surl.li/bsvtkm)

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні

1. Бульбенюк С. С., Манелюк Ю. М. Основи кратології. Політична влада : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2024. 132 с.
2. Загальна теорія політики : навч. посіб. / Ю. В. Лисенко, Н. А. Бабарикіна, О. М. Наumenко та ін. ; за заг. ред. Лисенко Ю. В. Київ : КНЕУ, 2025. 344 с.
3. Огаренко Є. С. «Непотаємність» влади (Вступ до кратології) : навч. посіб. Одеса : ОНУ, 2018. 110 с.
4. Політичні технології в сучасних владних процесах : навч. посіб. / В. Ф. Смолянук, С. С. Бульбенюк, Ю. М. Манелюк та ін. Київ : КНЕУ, 2021. 328 с.
5. Талдикін О. В. Теорія влади. Структурно-логічні схеми і таблиці : навч. посіб. Дніпро. Дніпропр. держ. універ. внутр. справ, 2020. 164 с.
6. Томахів В. Загальна теорія політики : навч. посіб. Тернопіль : ЗУНУ, 2025. 260 с.

Допоміжні

1. Батрименко О. В, Куриленко А. В. Комунікативна складова легітимації влади: від домодерну до пост модерну : монографія. Київ : 7БЦ, 2024. 174 с.
2. Влада і громадянське суспільство у країнах світу: досвід взаємодії : монографія / за ред. О. М. Майборода. Київ : ІПіЕнД НАН України, 2025. 472 с.
3. Вонсович С. Г. Влада як ресурс спроможності держави: політологічний дискурс. *Літопис Волині*. 2023. №29. С. 142–147.
4. Кратологія : наук.-допом. бібліогр. покажч. / уклад. Л. Дейнека. Луцьк, 2018. 119 назв.
5. Лялюк О. Ю., Бодрова І. І., Величко В. О. Державна влада та місцеве самоврядування: теорія і практика. Харків : Право. 2025. 264 с.
6. Макарець С., Некряч А., Приходько С., Шаравара Т. Місцеве самоврядування у країнах Центральної і Східної Європи: політичний профіль : підручник. Полтава, Київ : Видавництво Ліра-К, 2025. 252 с.
7. Політика, право і влада в світлі правової політології : монографія / за ред. І. О. Кресіної. Київ : Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2022. 370 с.
8. Політичне лідерство : навч. посіб. / В. А. Гапоненко, С. С. Бульбенюк, М. С. Гурицька та ін. Київ : КНЕУ, 2021. 324 с.
9. Пролеєв С. В. Влада і суспільство: постмодерна перспектива : монографія. Київ : Дух і Літера, 2021. 360 с.
10. Тополевський Р. Б., Федіна Н. В. Теорія держави і права : навч. посіб. Львів : ЛьвДУВС, 2020. 268 с.
11. Шаповалова І. В. Короткий словник-довідник сучасних політологічних термінів. Миколаїв : НУК, 2023. 60 с.

- 12.Хьюмер М. Проблема політичної влади. Дослідження права на примус та обов'язку підкорятися. Київ : Велл Букс, 2024. 463 с.
- 13.Цюрупа М. В., Ясинська В. С. Історія та теорія місцевого самоврядування : навч. посіб. Київ : Кондор, 2024. 226 с.
- 14.Mark Carl Rom, Masaki Hidaka, Rachel Bzostek Walker. Introduction to Political Science. Houston : Rice University ; Open Stax, 2022. 639 p.
- 15.Wiatr J. J. Political Leadership Between Democracy and Authoritarianism: Comparative and Historical Perspectives. Verlag Barbara Budrich, 2022. 203 p.

Інформаційні ресурси

- 1.Сайт Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. URL: <http://surl.li/kwaxt>
- 2.Сайт Українського незалежного центру політичних досліджень. URL: <http://surl.li/kwayj>
- 3.Сайт Українського центру політичного менеджменту. URL: <http://surl.li/kwaym>
- 4.Сайт міжнародного центру перспективних досліджень URL: <http://surl.li/kwayn>

Реквізити затвердження

Затверджено на засіданні кафедри політології, історії і філософії. Протокол від 01 вересня 2026 року № 2.

Додаток до силабусу

СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ, ШКАЛА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Схема нарахування балів із навчальної дисципліни

Назва теми/ Форма семестрового контролю	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти				Разом
	опитування	розв'язування тестів	виконання контрольної роботи	екзамен	
Тема 1. Кратологія як наука про владу і міждисциплінарна галузь знань.	-	10		-	-
Тема 2. Виникнення та розвиток наукових знань і вчень про владу в Україні та світі.	-			-	-
Тема 3. Спеціальні та комплексні галузі кратології.	-			-	-
Тема 4. Конструювання поняття влади. Типологічний аналіз влади.	-			-	-
Тема 5. Держава та система державної влади. Організація і функціонування державної влади в Україні.	-			-	-
Тема 6. Місцева влада: вітчизняний та міжнародний досвід. Інститут місцевого самоврядування у владній структурі держави.	-			-	-
Тема 7. Політична еліта та політичне лідерство в науці кратологія.	10			-	10
Тема 8. Володарі та володарювання: оточення, діяльність, механізми і технології влади.	10			-	20
Тема 9. Світова політика і світовий владний процес. Геополітика і міжнародна безпека.	-			-	-
Індивідуальне завдання: контрольна робота			50		50
Екзамен				20	20
Разом	20	10	50	20	100

Шкала та критерії оцінювання опитування

Кількість балів	Критерії оцінювання
9–10	Здобувач вищої освіти виявляє глибокі, повні, цілісні, міцні і творчо засвоєні знання програмного матеріалу, відповідь чітка і завершена, без помилок. Вміє планувати, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт відповідно до встановлених вимог. Ознайомлений з найновішими досягненнями вітчизняної і зарубіжної політології, науковими концепціями, та, головне вміє їх використовувати під час відповіді на запитання, вміє ставити під сумнів сталі принципи та ідеї. Знає політологічну термінологію, відмінно володіє понятійним апаратом; вміє систематизувати, співставляти, доводити, порівнювати політологічний матеріал, критично осмислювати принципи здійснення влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, світової політики та політики окремих країн та регіонів. Демонструє здатність здійснювати управління складною діяльністю у сфері політики, політології та у ширших контекстах, розробляти плани і заходи з їх реалізації, забезпечувати якість освіти, оцінювати ефективність і результативність діяльності; надавати експертні й аналітичні консультації органам влади, політичним партіям, громадським організаціям.
7–8	Здобувач вищої освіти має добрі знання програмного матеріалу, відповідь чітка і практично завершена, проте допускає у відповіді поодинокі неточності. Ознайомлений з найновішими досягненнями вітчизняної і зарубіжної політології, науковими концепціями, вміє їх використовувати під час відповіді на запитання, вміє ставити під сумнів сталі принципи та ідеї. Знає політологічну термінологію, достатньо добре володіє понятійним апаратом; вміє систематизувати, співставляти, доводити, порівнювати політологічний матеріал, критично осмислювати принципи здійснення влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, світової політики та політики окремих країн та регіонів. Демонструє здатність здійснювати управління складною діяльністю у сфері політики, політології та у ширших контекстах, розробляти плани і заходи з їх реалізації, забезпечувати якість освіти, оцінювати ефективність і результативність діяльності; надавати експертні й аналітичні консультації органам влади, політичним партіям, громадським організаціям.
5–6	Здобувач вищої освіти має достатній рівень знання програмного матеріалу, допускає у відповіді деякі неточності; відповідь дещо спрощена. Вміє планувати, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт відповідно до встановлених вимог. Ознайомлений з найновішими досягненнями вітчизняної і зарубіжної політології, науковими концепціями, та, головне вміє їх використовувати під час відповіді на запитання, вміє ставити під сумнів сталі принципи та ідеї. Знає політологічну термінологію, достатньо добре володіє понятійним апаратом. Проте спостерігаються певні труднощі у процесі систематизації, співставлення політологічного матеріалу, критичного осмислення принципів здійснення влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, світової політики та політики окремих країн та регіонів. Не впевнено демонструє здатність здійснювати управління складною діяльністю у сфері політики, політології та у ширших контекстах, розробляти плани і заходи з їх реалізації, забезпечувати якість освіти, оцінювати ефективність і результативність діяльності; надавати експертні й аналітичні консультації органам влади, політичним партіям, громадським організаціям.
3–4	Здобувач вищої освіти під час відповіді допускає помилки в знанні фактичного матеріалу, відповідь не чітка і спрощена. Ознайомлений з досягненнями вітчизняної та зарубіжної політичної науки, науковими концепціями на рівні їх перерахунку. Посередньо знає політологічну термінологію і володіє понятійним апаратом. У процесі систематизації, співставлення політологічного матеріалу, критичного осмислення принципів здійснення влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, світової політики та політики окремих країн та регіонів відчуває значні труднощі. Лише в окремих випадках намагається демонструвати здатність здійснювати управління складною діяльністю у сфері політики, політології та у ширших контекстах, розробляти плани і заходи з їх реалізації, забезпечувати якість освіти, оцінювати ефективність і

	результативність діяльності; надавати експертні й аналітичні консультації органам влади, політичним партіям, громадським організаціям.
1–2	Здобувач вищої освіти під час відповіді демонструє елементарний рівень засвоєння навчального матеріалу, викладає його непослідовно і невпевнено, допускає суттєві помилки у викладенні фактів, що спотворюють їх зміст; не виявляє здібностей до будь-якої систематизації предмету, методів, понятійно-категоріального апарату політичної науки. Не може застосовувати набуті теоретичні для вирішення практичних політологічних завдань.
0	Здобувач вищої освіти не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити; відповідь відсутня, що не дає змоги оцінити формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.

Шкала та критерії оцінювання розв'язування тестів

Кількість балів	Критерії оцінювання	
10	із 40 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 37–40 питань	Продемонстрований високий рівень володіння програмним матеріалом: здобувач вищої освіти ознайомлений з найновішими досягненнями вітчизняної і зарубіжної політології, науковими концепціями, знає політологічну термінологію, відмінно володіє понятійним апаратом; вміє систематизувати, співставляти, порівнювати політологічний матеріал, критично осмислювати принципи здійснення влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, світової політики та політики окремих країн та регіонів.
9	із 40 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 33–36 питань	
8	із 40 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 29–32 питань	
7	із 40 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 25–28 питань	Продемонстрований достатній рівень володіння програмним матеріалом: здобувач вищої освіти ознайомлений з найновішими досягненнями вітчизняної і зарубіжної політології, науковими концепціями, знає політологічну термінологію, володіє понятійним апаратом. Є певні труднощі при виконанні завдань, що передбачають систематизацію, співставлення, порівняння політологічного матеріалу, критичне осмислення принципів здійснення влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, світової політики та політики окремих країн та регіонів.
6	із 40 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 21–24 питань	
5	із 40 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 17–20 питань	
4	із 40 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 13–16 питань	Продемонстрований задовільний рівень володіння програмним матеріалом: здобувач вищої освіти загалом ознайомлений з найновішими досягненнями вітчизняної і зарубіжної політології, науковими концепціями, знає політологічну термінологію, володіє понятійним апаратом, але припускається деяких помилок. Є значні труднощі при виконанні завдань, що передбачають систематизацію, співставлення, порівняння політологічного матеріалу, критичне осмислення принципів здійснення влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, світової політики та політики окремих країн та регіонів.
3	із 40 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 9–12 питань	

2	із 40 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 5–8 питань	Продемонстрований низький рівень володіння програмним матеріалом: здобувач вищої освіти вибірково ознайомлений з найновішими досягненнями вітчизняної і зарубіжної політології, науковими концепціями, погано знає політологічну термінологію та володіє понятійним апаратом. Спостерігаються серйозні труднощі при виконанні завдань, що передбачають систематизацію, співставлення, порівняння політологічного матеріалу, критичне осмислення принципів здійснення влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, світової політики та політики окремих країн та регіонів.
1	із 40 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 1–4 питань	
0	усі завдання виконано неправильно	Здобувач вищої освіти не володіє програмним матеріалом: здобувач вищої освіти не ознайомлений з найновішими досягненнями вітчизняної і зарубіжної політології, науковими концепціями, не володіє категорійно-понятійним апаратом. Не здатен виконати завдання, що передбачають систематизацію, співставлення, порівняння політологічного матеріалу, критичне осмислення принципів здійснення влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, світової політики та політики окремих країн та регіонів.

Шкала та критерії оцінювання виконання контрольної роботи

Кількість балів	Критерії оцінювання
41–50	Контрольна робота виконана на високому рівні, виявляє самостійність, аналітичність та обґрунтованість авторського підходу. Продемонстровано глибоке розуміння сутності влади, механізмів її здійснення, функціонування політичних інститутів і процесів. Застосовано поняття, теорії та концепції кратології, політичної науки й суміжних галузей знань. Відповідь ґрунтується на аналізі наукових джерел, нормативно-правових документів, конкретних політичних фактів і прикладів. Здійснено критичне осмислення принципів здійснення влади, порівняння альтернативних підходів і моделей владних відносин. Визначено фактори, що впливають на перебіг політичних процесів і результативність владних рішень, проаналізовано можливі ризики та наслідки. Сформульовано обґрунтовані висновки та прогностичні положення щодо розвитку владних і політичних процесів. Робота демонструє здатність використовувати результати аналізу для підготовки експертних та аналітичних рекомендацій. Загалом контрольна робота свідчить про високий рівень сформованості відповідних компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.
31–40	Контрольна робота виконана добре, демонструє належне розуміння основних понять, теорій і механізмів влади. Зміст роботи відповідає поставленому завданню, матеріал викладено послідовно та логічно. Застосовано основні поняття і положення кратології, наведено наукові аргументи, факти та приклади. Здійснено аналіз окремих аспектів владних відносин, політичних інститутів і процесів, проте критичність аналізу та глибина порівняння альтернативних підходів є нерівномірними. Фактори впливу на політичні процеси та можливі наслідки владних рішень визначено, однак їх аналіз потребує більшої деталізації. Висновки загалом обґрунтовані, але прогностичні та експертно-аналітичні положення мають переважно загальний характер. Загалом виконана робота свідчить про достатній рівень сформованості компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.
21–30	Контрольна робота демонструє загальне розуміння теми та основних положень

	кратології, однак характеризується переважно описовим характером викладу. Основні поняття, теорії та механізми влади використано, проте їх застосування до аналізу конкретних політичних процесів є обмеженим. Наукові джерела, факти та приклади залучено недостатньо або використано переважно для підтвердження теоретичних положень без належного аналізу. Критичне осмислення владних відносин і політичних інститутів є поверховим, альтернативні підходи порівнюються недостатньо. Фактори впливу, ризики та можливі наслідки політичних рішень визначено частково, прогностичні висновки мають загальний характер. Експертно-аналітичні рекомендації недостатньо обґрунтовані або відсутні. Загалом виконана робота свідчить про задовільний рівень сформованості компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.
11–20	Контрольна робота демонструє фрагментарне розуміння основних понять і положень кратології. Матеріал викладено переважно репродуктивно, без належного аналізу сутності влади, її механізмів та особливостей функціонування політичних інститутів. Теоретичні положення використовуються непослідовно або формально, наукові джерела та конкретні приклади залучено недостатньо. Відсутнє або недостатньо розвинене критичне осмислення владних процесів, не здійснюється належне порівняння альтернатив та оцінювання можливих наслідків політичних рішень. Фактори впливу та ризики визначено поверхово або неправильно, прогностичні й експертно-аналітичні висновки відсутні чи недостатньо обґрунтовані. Загалом виконана робота свідчить про низький рівень сформованості компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.
1–10	Контрольна робота виконана на низькому рівні, не відповідає поставленому завданню або містить суттєві змістові помилки. Відсутнє цілісне розуміння основних понять, теорій і механізмів влади, не продемонстровано здатності застосовувати положення кратології для аналізу політичних процесів. Виклад матеріалу має фрагментарний або несистемний характер, наукова аргументація практично відсутня. Не здійснено критичного аналізу владних відносин і політичних інститутів, не визначено факторів впливу, ризиків та можливих наслідків політичних рішень. Висновки відсутні або не випливають зі змісту роботи. Робота не демонструє здатності до аналітичної, прогностичної та експертної діяльності. Загалом виконана робота свідчить про незадовільний рівень сформованості компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.
0	Завдання контрольної роботи не виконані або виконані повністю неправильно, що не дає змоги оцінити формування компетентностей та досягнення програмних результатів навчання.

Шкала та критерії оцінювання екзамену

Вид завдання	Бали	Критерії оцінювання
для 1-го і 2-го теоретичних питань	7	Продemonстровано високий рівень володіння визначеними програмою знаннями, уміннями та навичками; відмінне володіння категорійно-понятійним апаратом сучасної політичної науки, робити обґрунтовані висновки та узагальнення; доведено вміння критично осмислювати принципи здійснення влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, світової політики та політики окремих країн та регіонів. Правильним і обґрунтованим є вирішення практичних політологічних завдань, пов'язаних із здійсненням управління складною діяльністю у сфері політики, політології та у ширших контекстах, розробленням планів і заходів з їх реалізації, забезпеченням якості освіти, оцінюванням ефективності і результативності діяльності; наданням експертних й аналітичних консультацій органам влади, політичним партіям, громадським організаціям. Презентована відповідь на питання білету, яка є чіткою, логічною, послідовною і завершеною, свідчить про здатність здобувача вищої освіти належним чином планувати, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт відповідно до встановлених вимог.
	6	Продemonстровано вільне володіння визначеними програмою знаннями, уміннями та навичками; відмінне володіння категорійно-понятійним апаратом сучасної політичної науки. Правильно і в достатній кількості підібрано

		необхідні для відповіді факти; наявне вміння систематизувати знання, робити обґрунтовані висновки та узагальнення; доведено вміння критично осмислювати принципи здійснення влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, світової політики та політики окремих країн та регіонів. Проте мають місце певні неточності при вирішенні практичних політологічних завдань, пов'язаних із здійсненням управління складною діяльністю у сфері політики, політології та у ширших контекстах, розробленням планів і заходів з їх реалізації, забезпеченням якості освіти, оцінюванням ефективності і результативності діяльності; наданням експертних й аналітичних консультацій органам влади, політичним партіям, громадським організаціям. Презентована відповідь на питання білету, яка є чіткою, логічною, послідовною і завершеною, свідчить про здатність здобувача вищої освіти належним чином планувати, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт відповідно до встановлених вимог.
	5	Знання в обсязі програми є глибокими. Здобувач вищої освіти вільно володіє категорійно-понятійним апаратом сучасної політичної науки. Самостійно, логічно і послідовно здійснюються узагальнення та робляться висновки, що свідчить про критичне осмислення принципів здійснення влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, світової політики та політики окремих країн та регіонів, хоча і припускаються незначні помилки при доборі аргументів для підтвердження власної думки. Є певні неточності при вирішенні практичних політологічних завдань, пов'язаних із здійсненням управління складною діяльністю у сфері політики, політології та у ширших контекстах, розробленням планів і заходів з їх реалізації, забезпеченням якості освіти, оцінюванням ефективності і результативності діяльності; наданням експертних й аналітичних консультацій органам влади, політичним партіям, громадським організаціям. Презентована відповідь на питання білету свідчить про здатність здобувача вищої освіти належним чином планувати, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт відповідно до встановлених вимог.
	4	Знання в обсязі програми є достатніми. Здобувач вищої освіти загалом вільно володіє категорійно-понятійним апаратом сучасної політичної науки. Самостійно, логічно і послідовно здійснюються узагальнення та робляться висновки, що свідчить про критичне осмислення принципів здійснення влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, світової політики та політики окремих країн та регіонів. Проте спостерігаються труднощі при доборі аргументів для підтвердження власної думки. Мають місце спроби вирішення практичних політологічних завдань, пов'язаних із здійсненням управління складною діяльністю у сфері політики, політології та у ширших контекстах, розробленням планів і заходів з їх реалізації, забезпеченням якості освіти, оцінюванням ефективності і результативності діяльності; наданням експертних й аналітичних консультацій органам влади, політичним партіям, громадським організаціям. Презентована відповідь на питання білету свідчить про часткову здатність здобувача вищої освіти належним чином планувати, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт відповідно до встановлених вимог.
	3	Наявні знання основної частини програмного матеріалу, але питання розкриваються неповно, наявні суттєві помилки в знанні фактичного матеріалу та висновках. Категорійно-понятійний апарат сучасної політичної науки, яким оперує здобувач вищої освіти, обмежений; зустрічаються неточності у трактуванні понять і термінів. Спроби системного аналізу політологічних проблем та критичне осмислення принципів здійснення влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, світової політики та політики окремих країн та регіонів є епізодичними. Відсутні спроби вирішення практичних політологічних завдань, пов'язаних із здійсненням управління складною діяльністю у сфері політики, політології та у ширших

		контекстах, розробленням планів і заходів з їх реалізації, забезпеченням якості освіти, оцінюванням ефективності і результативності діяльності; наданням експертних й аналітичних консультацій органам влади, політичним партіям, громадським організаціям. Презентована відповідь на питання білету не свідчить про належну здатність здобувача вищої освіти планувати, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт відповідно до встановлених вимог. Відповідь непослідовна, недостатньо самостійна.
	2	Немає знань більшої частини програмного матеріалу та головного фактичного матеріалу. Наявні грубі помилки в у трактуванні політологічних понять і термінів, які використовує здобувач вищої освіти. Спроби системного аналізу політологічних проблем та критичне осмислення принципів здійснення влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, світової політики та політики окремих країн та регіонів є епізодичними. Відсутні спроби вирішення практичних політологічних завдань, пов'язаних із здійсненням управління складною діяльністю у сфері політики, політології та у ширших контекстах, розробленням планів і заходів з їх реалізації, забезпеченням якості освіти, оцінюванням ефективності і результативності діяльності; наданням експертних й аналітичних консультацій органам влади, політичним партіям, громадським організаціям. Відповідь непослідовна, несамостійна, аргументація, аналіз і оцінка політичних процесів і явищ слабка. Презентована відповідь на питання білету свідчить про нездатність здобувача вищої освіти планувати, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт відповідно до встановлених вимог. Відповідь несамостійна, безсистемна.
	1	Здобувач вищої освіти демонструє мінімальне знання фактичного матеріалу. Спроби системного аналізу політологічних проблем та критичне осмислення принципів здійснення влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, світової політики та політики окремих країн та регіонів відсутні. Відсутні спроби вирішення практичних політологічних завдань, пов'язаних із здійсненням управління складною діяльністю у сфері політики, політології та у ширших контекстах, розробленням планів і заходів з їх реалізації, забезпеченням якості освіти, оцінюванням ефективності і результативності діяльності; наданням експертних й аналітичних консультацій органам влади, політичним партіям, громадським організаціям. Відповідь непослідовна, несамостійна, аргументація, аналіз і оцінка політичних процесів і явищ слабка. Презентована відповідь на питання білету свідчить про нездатність здобувача вищої освіти планувати, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт відповідно до встановлених вимог. Відповідь несамостійна, безсистемна.
	0	Відсутні знання програмного матеріалу; відповідь на питання білета помилкова; відсутнє володіння необхідними для виконання завдання умінями і навичками.
для 3-го теоретичного питання	6	Продемонстровано високий рівень володіння визначеними програмою знаннями, умінями та навичками; відмінне володіння категорійно-понятійним апаратом сучасної політичної науки, робити обґрунтовані висновки та узагальнення; доведено вміння критично осмислювати принципи здійснення влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, світової політики та політики окремих країн та регіонів. Правильним і обґрунтованим є вирішення практичних політологічних завдань, пов'язаних із здійсненням управління складною діяльністю у сфері політики, політології та у ширших контекстах, розробленням планів і заходів з їх реалізації, забезпеченням якості освіти, оцінюванням ефективності і результативності діяльності; наданням експертних й аналітичних консультацій органам влади, політичним партіям, громадським організаціям. Презентована відповідь на питання білету, яка є чіткою, логічною, послідовною і завершеною, свідчить про здатність здобувача вищої освіти належним чином планувати, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт відповідно до встановлених вимог.

	5	Продемонстровано вільне володіння визначеними програмою знаннями, уміннями та навичками; відмінне володіння категорійно-понятійним апаратом сучасної політичної науки. Правильно і в достатній кількості підібрано необхідні для відповіді факти; наявне вміння систематизувати знання, робити обґрунтовані висновки та узагальнення; доведено вміння критично осмислювати принципи здійснення влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, світової політики та політики окремих країн та регіонів. Проте мають місце певні неточності при вирішенні практичних політологічних завдань, пов'язаних із здійсненням управління складною діяльністю у сфері політики, політології та у ширших контекстах, розробленням планів і заходів з їх реалізації, забезпеченням якості освіти, оцінюванням ефективності і результативності діяльності; наданням експертних й аналітичних консультацій органам влади, політичним партіям, громадським організаціям. Презентована відповідь на питання білету, яка є чіткою, логічною, послідовною і завершеною, свідчить про здатність здобувача вищої освіти належним чином планувати, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт відповідно до встановлених вимог.
	4	Знання в обсязі програми є глибокими. Здобувач вищої освіти вільно володіє категорійно-понятійним апаратом сучасної політичної науки. Самостійно, логічно і послідовно здійснюються узагальнення та робляться висновки, що свідчить про критичне осмислення принципів здійснення влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, світової політики та політики окремих країн та регіонів, хоча і припускаються незначні помилки при доборі аргументів для підтвердження власної думки. Є певні неточності при вирішенні практичних політологічних завдань, пов'язаних із здійсненням управління складною діяльністю у сфері політики, політології та у ширших контекстах, розробленням планів і заходів з їх реалізації, забезпеченням якості освіти, оцінюванням ефективності і результативності діяльності; наданням експертних й аналітичних консультацій органам влади, політичним партіям, громадським організаціям. Презентована відповідь на питання білету свідчить про здатність здобувача вищої освіти належним чином планувати, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт відповідно до встановлених вимог.
	3	Наявні знання основної частини програмного матеріалу, але питання розкриваються неповно, наявні суттєві помилки в знанні фактичного матеріалу та висновках. Категорійно-понятійний апарат сучасної політичної науки, яким оперує здобувач вищої освіти, обмежений; зустрічаються неточності у трактуванні понять і термінів. Спроби системного аналізу політологічних проблем та критичне осмислення принципів здійснення влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, світової політики та політики окремих країн та регіонів є епізодичними. Відсутні спроби вирішення практичних політологічних завдань, пов'язаних із здійсненням управління складною діяльністю у сфері політики, політології та у ширших контекстах, розробленням планів і заходів з їх реалізації, забезпеченням якості освіти, оцінюванням ефективності і результативності діяльності; наданням експертних й аналітичних консультацій органам влади, політичним партіям, громадським організаціям. Презентована відповідь на питання білету не свідчить про належну здатність здобувача вищої освіти планувати, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт відповідно до встановлених вимог. Відповідь непослідовна, недостатньо самостійна.
	2	Немає знань більшої частини програмного матеріалу та головного фактичного матеріалу. Наявні грубі помилки в у трактуванні політологічних понять і термінів, які використовує здобувач вищої освіти. Спроби системного аналізу політологічних проблем та критичне осмислення принципів здійснення влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, світової політики та політики окремих країн та регіонів є епізодичними. Відсутні спроби

		вирішення практичних політологічних завдань, пов'язаних із здійсненням управління складною діяльністю у сфері політики, політології та у ширших контекстах, розробленням планів і заходів з їх реалізації, забезпеченням якості освіти, оцінюванням ефективності і результативності діяльності; наданням експертних й аналітичних консультацій органам влади, політичним партіям, громадським організаціям. Відповідь непослідовна, несамотійна, аргументація, аналіз і оцінка політичних процесів і явищ слабка. Презентована відповідь на питання білету свідчить про нездатність здобувача вищої освіти планувати, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт відповідно до встановлених вимог. Відповідь несамотійна, безсистемна.
	1	Здобувач вищої освіти демонструє мінімальне знання фактичного матеріалу. Спроби системного аналізу політологічних проблем та критичне осмислення принципів здійснення влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, світової політики та політики окремих країн та регіонів відсутні. Відсутні спроби вирішення практичних політологічних завдань, пов'язаних із здійсненням управління складною діяльністю у сфері політики, політології та у ширших контекстах, розробленням планів і заходів з їх реалізації, забезпеченням якості освіти, оцінюванням ефективності і результативності діяльності; наданням експертних й аналітичних консультацій органам влади, політичним партіям, громадським організаціям. Відповідь непослідовна, несамотійна, аргументація, аналіз і оцінка політичних процесів і явищ слабка. Презентована відповідь на питання білету свідчить про нездатність здобувача вищої освіти планувати, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт відповідно до встановлених вимог. Відповідь несамотійна, безсистемна.
	0	Відсутні знання програмного матеріалу; відповідь на питання білета помилкова; відсутнє володіння необхідними для виконання завдання уміннями і навичками.